

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 294/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om ordnande av urvalsprov till högskolor

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 294/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Paula Risikko /saml:

Hur ämnar undervisnings- och kulturministeriet säkerställa att de studerandes rättsskydd kan tryggas i studerandeurvalen våren 2020,

hur ämnar undervisnings- och kulturministeriet stöda högskolorna i ordnande av vårens urvalsprov och

hur säkerställer undervisnings- och kulturministeriet ett jämlikt bemötande av de studerande i den här exceptionella situationen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I Helsingfors omfattas cirka 150 000 personer som söker till högskolor av Högskolornas studerandeurval. Högskolorna följer i nära samarbete med Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet med hur Covid-19-epidemisituationen påverkar genomförandet av studerandeurvalen.

Enligt universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (932/2009) är det högskolorna som beslutar om studerandeurvalet, antalet studerande som ska antas och om urvalsgrunderna, till exempel om poängsättningen av betyg och anordnande av eventuella urvalsprov. Enligt nämnda lagar ordnas urvalet av studerande till utbildning som leder till examen vid en högskola, med undantag av universitetens påbyggnadsutbildning, i form av en gemensam ansökan till högskolorna och det föreskrivs närmare om förfarandet i statsrådets förordning. Enligt statsrådets förordning om gemensam ansökan till högskolorna (289/2019) ansvarar Utbildningsstyrelsen för genomförandet av den gemensamma ansökan och undervisnings- och kulturministeriet fastställer tidtabellen för den gemensamma ansökan som Utbildningsstyrelsen och högskolorna har berett.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 294/2020 rd

Högskolornas självstyrelse som omfattar studerandeurvalet tryggas för universitetens del genom grundlagen och universitetslagen och för yrkeshögskolornas del av yrkeshögskolelagen. Undervisnings- och kulturministeriets möjligheter att ingripa i förrättandet av högskolornas studerandeurval är juridiskt begränsade och lagstiftningen ger ingen möjlighet att ingripa i studerandeurvalet som omfattas av högskolornas självstyrelse och grunderna för det, till exempel gällande hur urvalen ordnas. Ministeriet och högskolorna har ofta kommit överens om riktlinjerna för utvecklingen av urvalen för de kommande åren (till exempel i anslutning till den avsevärda utökningen av en betygsbaserad antagning under den senaste regeringsperioden) men inte ens då tog ministeriet ställning till poängsättningen av betygen eller till exempel till hur urvalsproven i detalj anordnades eller deras innehåll.

Det är högskolorna som beslutar, planerar och anordnar antagningsförfarandet som gäller det urvalsprovbaserade urvalet. Även i det aktuella epidemiläget ligger beslutsrätten och ansvaret i frågan uteslutande hos högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet skulle inte kunna fatta beslut om genomförandet av antagningen även om högskolorna begärde det av ministeriet.

I det aktuella epidemiläget har högskolorna bedömt att det inte är möjligt att ordna urvalsprov på ett tryggt sätt och därför håller de på att utforma sina urvalsprov så att de delvis kan genomföras på distans med hjälp av elektroniska system. Undervisnings- och kulturministeriet anser att det i samband med elektroniska urvalsprov är särskilt viktigt att se till användbarheten hos datasystemet som tillämpas och att detta fungerar felfritt och pålitligt samt omständigheter som berör datasäkerheten liksom också att särskilda krav gällande rättskyddet i anslutning till det digitala förfarandet utreds och beaktas. Ansvaret för dessa ligger hos universiteten och yrkeshögskolorna som ansvarar för urvalen.

Undervisnings- och kulturministeriet har understött högskolorna i utformningen av en lägesbild bland annat genom att ordna regelbundna möten med högskolorna och genom att också bjuda in representanter för Institutet för Hälsa och Välfärd THL. Undervisnings- och kulturministeriet har också inriktat koordineringsresurser för stöd av studier och undervisning och förvaltningssamarbete som anskaffats hos CSC – Centret för IT-expertis för att stöda högskolorna. CSC tillhandahåller expertishjälp som stöder högskolorna i förberedelserna av genomförandet av sommarens urval under de kommande månaderna. Undervisnings- och kulturministeriet har även ordnat regelbundna samtal med studentorganisationerna.

Undervisnings- och kulturministeriet förbereder sig på att fastställa de ändringar som behövs i tidtabellen för vårens gemensamma ansökan om genomförandet av urvalen

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 294/2020 rd

kräver det. Det kan bli nödvändigt att skjuta fram dagen för urvalsresultaten en aning om genomförandet av urvalsproven i två etapper kräver det. Tidtabellen för den gemensamma ansökan förbereds av högskolorna och Utbildningsstyrelsen. Syftet är att de nya studerande trots en eventuell ändring ska kunna inleda studierna i början av höstterminen.

Undervisnings- och kulturministeriet har dessutom berett förslag för tilläggsbudgeten i syfte att täcka tilläggskostnaderna för urvalen.

Universiteten och yrkeshögskolorna följer förvaltningslagen när de utför sin offentliga förvaltningsuppgift, även när det gäller studerandeurval. I 6 § i förvaltningslagen föreskrivs om de allmänna rättsprinciperna som även högskolorna ska iaktta i sin verksamhet. Enligt bestämmelsen ska en myndighet bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt (den så kallade likställighetsprincipen) och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag (den så kallade principen om ändamålsbundenhet). Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska (den så kallade objektivitetsprincipen) och stå i rätt proportion till sitt syfte (den så kallade proportionalitetsprincipen). Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen (den så kallade principen om skydd för berättigade förväntningar).

Paragraf 22 § i grundlagen ålägger det allmänna att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. När genomförandet av urvalen ändras ska högskolorna också analysera fördelarna och nackdelarna i anslutning till de olika alternativen med tanke på hur de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Vilken lösning som helst som avviker från vad som tidigare meddelats strider i princip mot principen om skydd för berättigade förväntningar som ska tillämpas i förvaltningsverksamheten. Å andra sidan ska högskolorna beakta smittorisken som urvalsproven ger upphov till både för dem som deltar i urvalsproven och högskolornas personal samt deras närmsta krets. Om den här risken är betydande kan den ge tillräckligt stöd för tanken på att frångå till exempel fysiska urvalsprov som planerats i tidigare omfattning i syfte att skydda liv och hälsa. Högskolorna borde också sträva efter sådana förfaranden i vilka risken för missbruk som äventyrar sökandes rättskydd är så låg som möjligt. Samtidigt ska också den jämlika behandlingen av de sökande beaktas. Universiteten och yrkeshögskolorna ska då de ordnar urvalsprov se till att verksamhet som betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift är förutsägbar, konsekvent och även i övrigt överensstämmer med god förvaltningspraxis. Sökande ska i tillräcklig utsträckning och i tillräckligt god tid informeras om genomförandet av urvalen, arrangemangen kring dessa samt om kraven.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 294/2020 rd

Undervisnings- och kulturministeriet har under de senaste veckorna i samtalen som förts med högskolorna strävat efter att uppmärksamma de rättskyddsaspekter som anknyter till de ovan beskrivna urvalsgrunderna på ett sätt som respekterar universitetens och yrkeshögskolornas autonomi och framhävt behovet av noggrann prövning och konsekvensbedömning i samband med att nya lösningar tas fram.

Helsingfors 7.5.2020

Forsknings- och kulturminister Hanna Kosonen